

II. évfolyam
II. negyed =

Március 18.
= 11. szám

• JÓZSA
• KÁROLY
• NYIRSEN •

MŰVÉSZ VILÁG

= MDCCC =
Szerkeszti és kiadja
= Rudnai Győző =

Ára 40 fillér

Hornyánszky Viktor
cs. és kir. adv.
könyvnyomdája
== Budapest ==

≡ MŰVÉSZVILÁG ≡

MÁRCIUS TIZENÖTÖDIKÉN * IRTA ÁBRÁNYI EMIL

Mért vetjük meg a hálátlan fiút?
Mert nincs szívében hűség, kegyelet.
Mert ott, a hol más csak szeretni tud,
Ő ridegen néz s fagyosan feled.
De fájóbb képe nincsen a halálnak,
Zordabb az éjnél, melyben nincs sugár:
Ha milliók hálátlanokká válnak,
Ha egy nemzetnek nincs emléke már!

Nem élnénk többé, — életet hazudnánk
Szinelve csak, mint holmi cifra kép,
Ha téged egyszer elfeledni tudnánk
Legszebb emlékün! . . . Téged, csodaszép
Határidő, nagy tettek hajnala,
Mely ránk megváltó sugarat vetett,
Mikor kitört a költő szent dala,
S félholt rabokból hős nép született!

Nyíló tavasznak első langy heve
Száz ibolyát költ erdők mély ölében.
Úgy nyílt ki akkor nemzetünk szive,
S jött a szabadság, szinte észrevétlen.
És mint az illat, mely lelkünkbe csap,
Az ibolyák dús rejtekére rávall:
Te is, te szép, áldott emlékü nap,
Tele vagy a szabadság illatával.

Ó felséges nap! Ó napok királya!
Hiába zúg az évek tengere:
Te fönn lebegsz, mint fejedelmi gálya,
Határtalan gazdagsággal tele!
Eltűnsz, de aztán visszatérsz megint,
S hozod magaddal roppant kincseinket!
A míg szemünk rajongva rád tekint,
A nagyság álma ringat újra minket!

2

Földrengés nem volt ehhez fogható!
 Elpusztul minden, hogyha reng a föld.
 Ez nemcsak rombol – : épített is! Ó
 Remek földrengés! Minden összedőlt,
 A mi silány volt, néhány perc alatt:
 Rang, gög, jobbáglánc, zsarnok támasza ...
 De a romok közt ott állott falad
 Új Magyarország, új, szabad haza!

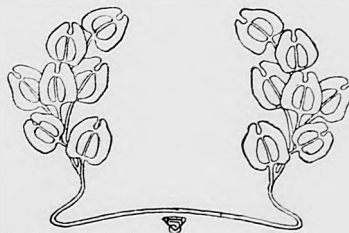
Egy óriás színpaddá vált az ország!
 De nem hiú, ál-hazaszeretet,
 Nem! Tiszta jellem ragyogó bátorság
 Játszottak ott hatalmas szerepet.
 S mikor megjött a nagy, tragikus óra:
 Végig játszották híven igazán!
 Fölléptek és meghaltak mind – végszóra,
 S végső szavuk volt: Áldás a hazán!

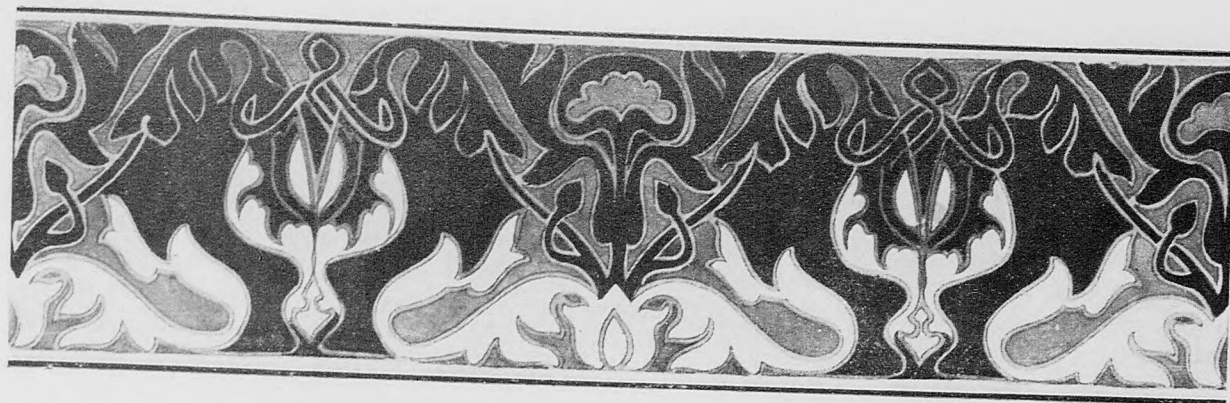
A te műved volt, ó szabadság napja,
 E sok nemes szív és csodás erény!
 Tiéd a nemzet vérrel írt darabja,
 Végsőig játszva hős csaták terén,
 Miattad lett felséges a bukásunk,
 S világra szóló részvét a hatás.
 Miattad zsendült új öröme gyászunk,
 S fogant a sírban új feltámadás!

Az, a mi bennünk jóság és erő,
 Az, a mi bennünk szép s valódi nagy,
 Esmékben fenkölt, tettben vakmerő,
 Erény, igazság, törvény – : mind te vagy!
 És végre a szabadságot te adtad
 Kora tavasznak évadán nekünk,
 Mikor a kedves ibolyák fakadnak:
 Ezért maradsz te legszebb ünnepünk!

S míg a hazához rendületlenül
 Hú a magyar: fog emlékezni rád!
 Nagy napodon testvér-csoportba gyűl,
 S egymást szeretve hévvel fogja át.
 A míg mi téged ünnepelni bírunk,
 Érezzük mélyen, hogy e drága hely,
 Ez a mi bölcsőnk és ez a mi sírunk
 S itt nagy munkában élni, halni kell!

A míg e népnek van szent mómora,
 A míg hisz benned és téged megért:
 Jutalma lesz víg esztendő sora,
 Megbűnhődött jövőért s multakért!
 Becsülve téged, békét köt az éggel,
 S a védő Isten nyújt feléje kart.
 Megáldja kedvvel, viruló bőséggel
 És élteti örökké a magyart!

Myskovszky
Ernö
Nagy-Bánya

MÁRCIUS 15-DIKE POZSONYBAN * IRTA LAUKA GUSZTÁV

A szabadságharcok rendszeren magokba ölelik a drámát és tragédiát; a komédiát rendszerellenesen csak akkor, ha a reakciónak egy-egy kimagasló oszlopa porba hull.

De a mit ég borít reánk, sokszor még fényesebbé teheti a világosságot.

A vér nélküli áldozatok ritkán emelik valóvá a nagy eszméket, mert az eszmeharcok a jövő szimbolumai s a kik eszméért küzdenek azok élet-halálharcot vívnak egymással.

A március 15-diki lelkesedésben Pozsony se állott hátrább Pestnél, csakhogy Petőfi Sándor «Talpra magyar»-ja zajtalanabban és csendesebben lett elszavalva. A csendesség azonban nem mindig a nyugalom, hanem a komolyabb megfontolás bizonyossága.

A március 15-iki napok alatt én a 47-iki országgyűlésen Pozsonyban tartózkodtam, mint a Moteschitzky Mór magán titoknoka. Dolgom nem volt, de fizetést se kaptam, csak élelmezésemről és szállásomról volt gondoskodva. Író társaim közül velem voltak még: Kuthy Lajos, mint a gróf Batthyányi Lajos titoknoka; Berec Károly, mint

az oroszvári gróf titoknoka; Fribeisz István, mint az országgyűlési napló segédszerkesztője; idősb Ábrányi Kornél, mint a szabad eszmék előharcosa, buzgó és lelkesítő közvetítője; végül Kondor Lajos, mint a pesti lapok egyik megbízott levelezője. Lehettek többen, de a kiknek neve most már több, mint félszázad multával nem jut eszembe.

Kuthy Lajos, Fribeisz, én s néhányan még a képviselők közül a nagy vedricen, minden délután két órakor egy özvegy kapitánynénál ebédeltünk; egy-egy teríték ára az akkori időben elég magasnak mutatkozott, havonkénti 40 pengő forint volt. Az is igaz, hogy úgy ettünk, mint a gentrik, de úgy fizettünk, mint azon bárók és grófok, a kik adósságot is csinálnak, csak hogy ízlésteljesen ehessenek és ihassanak.

Ha pénzünk nem volt is elég, de annyi mindig volt, hogy tekintettel öltözetünkre, bárminő társaságban comfortable megjelenhessünk, mert ha nem volt Pálnak, volt Péternek, ha nem volt Arthur-nak, volt Felixnek és biztos meg nem adás esetében is szívesen kölcsönöztünk egymásnak. Rajtam egy pár szerkesztő is szívesen segített;

nevezetesen: Kovács Gyórról és Frankenburg Pestről. Ötven forintot egy szorultságomban Kende Zsigmond Szatmármegye képviselője, atyámnak régi jó barátja kölcsönzött, a mit én neki azután 1850-ben Kossuth-bankókban fizettem vissza.

Március 15-ét a piacon ültük meg. Az ifjúság részéről az ünnepi beszédet Kondor Lajos, a pozsonyi demokrata-kör elnöke ordította el annyival lelkesebben és maga-magával is megelégedetten, mert az előtt való éjszaka Hollingernél egy kártyajáték alkalmával a makk-királyt senkitől észre nem véve, egy nagy összeget vágott zsebre a harmincegyben. A makk-királylyal együtt éppen harmincötje lett volna.

A követi kasinóban e nagy napot bankettel ülték meg, a melyen Csernolits Péter elnökölt és Bómis Sámuel mondott pohárköszöntőt éltette Kossuthot és Petőfi Sándort.

A nap estéjén azután volt fáklyásmenet, nagszerű éljenzések a Deák-párt hírnevesb embereinek és még hangzatosabb abcugolások azoknak, a kik jobban féltek a szabadságeszmék rohamos

fejlődésétől, mint Zsedényi a szabadságharc győzelmes lefolyásától. Teleki László a helyett, hogy a mulatságokban tényleges részt vett volna, inkább gondos figyelemmel tanulmányozta az embereket és négyszem között gróf Batthyányinak megjegyezte, hogy a nagy lelkesedést eláruló emberek között: több Lantenacot vesz észre, mint Cimourdaint.

Nemcsak Pesten, de az egész országban a szabad eszmék észrevehetőleg napról-napra nagyobb tért foglalván el, nem volt nehéz megjósolni, hogy a pozsonyi országgyűlésnek napjai meg vannak számlálva és Lantenacostul és Cimourdainostul együtt mi is Pestre költözködünk.

Pestre tértünkben gőzhajónk úgy fel volt lobgózva, mintha a szabad eszmékért nem küzdeni, hanem annak diadalát ünnepelni siettünk volna országunk fővárosába.

Pozsony csak annyiban engedett lelkesülésben az ország fővárosának, hogy távolabb esett a versenytértől.

5

=== POLGAR MÁRTON MÜNCHEN ===

Myskovszky
Ernö

≡ MALICIÁK A T. HÁZBÓL * IRTA KABOS EDE ≡

Sokat kell írnom a t. Házról, de sokat meg nem szabad megírnom. S a mit nem szabad megírnom, nem mindig a rosszabbik téma. Csak éppen nem illenék bele abba a politikába, a melyik nekem nagyjából jobban tetszik, hát nem is akarnám maliciákkal bántani. El is hallgatom őket s motoszkál bennem sok parlamenti téma a mi megérné, hogy kidolgozzam, de mégse teszem. Majd hogy én még segítek is azoknak az írástudóknak, a kik másik politikát szolgálják! Nem én. De néha napján, ha olvasom, a mit az ellenséges politikai párt ír a mienkről, engem is elfog a Szilágyi Dezső indulata. Ő mondta valamikor, hallgatván a miniszteri székéből az Apponyi támadását:

– Miért nem támadhatom én most magamat az ellenzéki padokról!

Hát igen. Úgy gondolom, én is jobban tudnám magamat támadni, mint a hogy mások támadnak. De persze, az ilyesmi mégis csak cinikus vállalkozás volna. A maliciák tehát, ha meg is születnek bennem, mindjárt befogom a szájukat. Ne hallja

más a hangjukat. Csak az enyimek. Én pedig titokban nagyon szeretem őket, elmulatok velük, nevelgetem, öltöztetem, csinosítom s magamban úgy remélem, hogy talán valamikor ki is vihetem őket a világba, emberek közé. Talán jön is olyan idő. De most még lakat alatt tartom a t. Házban gyűjtött maliciáimat s csak a nagyon ártatlanokból szedtem ki mutatóba egy kis kosárral. Régit meg meg újat, a hogy alkalmasabbnak néztem, mert nem azzal törődtem: aktuális-e a maliciám, hanem azzal: elég ártatlan-e.

Úgy tessék őket olvasni.

* * *

Világító államtitkárok. Három van a kabinetben Grenzenstein, Zsilinszky és Nemeskéri Kiss Pál. A többi: szürke államtitkár, a ki semmit sem árul el. De ez a három: világító államtitkár, a ki akaratlanul is legjobban megvilágítja a minisztere politikáját. Hogyan? Az a Grenzenstein, az a Zsilinszky, az a Nemeskéri Kiss, a ki jóformán még nem is beszélt a parlamenthez? Igen. Minden

kritikusnál jobban megvilágítják a miniszterek politikai karakterét. Indiszkrét államtitkárok. Világító államtitkárok.

Különben itt vannak a bizonyítékok.

Lukács László pénzügyminiszter százszor is veri a mellét, hogy magyar politikát csinál s a pénzügyi terveiben, a pénzügyi alkotásaiban függetlenül, csak a magyar érdekek kielégítésére figyel. Igazán? Ah, ah! Nekem úgy rémlik, hogy csak szeretne olyan függetlenül a magyar érdekek kielégítésére figyelni. Voltaképen nem teheti. Van egy *határkő*, a mely megállítja törekvésében és az a határkő nem magyar. Azt a határkövet *németül* kell megnevezni: az — *Grenzenstein*.

A mint azt elárulja a miniszter úr világító államtitkára.

Wlassics Gyula azt mondja, hogy csak a magyar kultusz kiépítésére gondol. Hát hiszen elég nagy gondolat s nem volna törpe, a ki beérné ezzel az egy gondolattal. A mennyi jót csinált, a mennyi szépet tervezett: Wlassics rá is szolgált minden elismerésre. De vajjon nem az elismerésért tette-e éppen? Azt mondják, hogy hiú. Ah, ezt mindenkire ráfogják, a ki sokat dolgozik. Nem is hinném Wlassicsról, ha mindjárt feltűnő is a levelezése. De aztán megakadok az államtitkárján, a kit maga választott. Ki az a Zsilinszky? Hogy csongrádi főispán volt, az nem kvalifikáció a közoktatásügyi államtitkárságra. Úgy-e? De történetíró is. Ohó — egy kultuszminiszter, a ki *államtitkárul egy történetírót vesz maga mellé*: mégis csak igaz lehet a mende-móna.

Mert a történetíró államtitkár világít. Neki mindjárt históriába kell foglalnia, a mit a minisztere csinál. *Így legbiztosabban belejut az ember a históriába.*

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, a mióta az, pörben áll a közvélemény egyik részével. Ő azt mondja, hogy a *népnek* csinál politikát, a nép meg azt mondja, hogy a *mágnásoknak*. Azt méltóztatik hinni, hogy az ilyen pört könnyű eldönteni? Óh nem. Darányi csakugyan több olyan törvénnyel állott már ki, a melyik a népnek használ. Az igaz, hogy a mágnásoknak se árt. Mikor pedig olyan törvényt alkot, a melyik a mágnásoknak használ, hát az is úgy van csinálva, hogy a népnek meg ne ártson. Úgy van tehát vele az ember, hogy mindig gyanakodhatik rá, de soh'sem kaphatja rajta. A mi kétségtelenül nagy ügyesség a minisztertől. S a pörét sohasem lehetne eldönteni, ha — *rá nem világítana az államtitkára*. De méltóztatik ismerni az államtitkárát. Nemeskéri Kiss Pált? A gróf Szapáry veje, mágnásember, s olyan bajusza van, mint — Göndör Sándornak. Fölöttébb népies bajusz.

S azért mondom:

— Ez a Nemeskéri Kiss leleplezi a minisztere

politikáját. Az is minden ízében mágnás, csak éppen a bajusza népies...

* * *

A lakmusz-papír. Ez az a papiros, a melyik egyszer vérvörös, egyszer meg mágnáskék, a mint savba vagy olajba mártják. No, nem akarom megnevezni azt a nagyon előkelő politikust, a ki már-már vörös volt, a hogy a szocializmus felé kacsintott, de hirtelen megint a *kékvérű* gróf lett, mikor az egyházpolitikába mártották.

A t. Házban is látni ilyen vegyi kísérleteket...

* * *

A fogarasi sajt. Kérem, ez is a politikához tartozik. Legalább a csattanója. Az eleje azonban úgy fest, mintha anekdota volna, pedig nem az. Valami lakomán voltam valamikor s az asztalfőn, a szép háziasszony mellett, a t. Ház egyik kedvence ült. Már nem is ült, hanem csak úgy hanyatt feküdt a puha zsölyéjében, a hogy jóllakva hátradőlt. A szivarját szívta és poharazás közben anekdotázott. Már a csiklandósabbaknál tartott s a háziasszony a nők finom tapintatával tudott magának valami foglalkozást találni, hogy feltűnés nélkül szökhessék meg a pikáns szomszédságból. Úgy tett, mintha hirtelen elégületlen volna a társaság étvágyával s maga akart kínálva körüljárni.

– Még egy kis sajtot, uraim!

S hogy valahogy meg ne halljon egy szót a csiklandós anekdotából, szaporázta a szót:

– Egy kis eidamit, vagy gorgonzolát, emmenthalit, schwarzenbergit. Vagy ha az urak patrióták, van itt – *fogarasi is*.

S ekkor a t. ház kedvence megszakította az anekdotáját. Valami csudálatos érzékenységgel, mint a ki távol idegen földön váratlanul hazai hangot hall, mély megindulással suttozta:

– Óh, emlegesse, emlegesse asszonyom. Kínálja a fogarasi. Olyan jól esik, hogy újra hallom egyszer emlegetni a – *kerületemet*.

... A mivel csak azt a szerény indítványomat akartam bevezetni, *hogy talán jó volna több választókerületről is elnevezni sajtokat*. Hogy volna temesvári sajt, aradi sajt, szatmári sajt, besztercei sajt, fehérvári sajt, oravicai sajt, becskerekai sajt, váradi sajt és több e fajta sajt. Hiszen olyan jól eshetik a t. képviselő uraknak, ha olykor mégis emlegetni hallják a kerületük nevét. És legalább sűrűn hallanák emlegetni. Mert az ember, ha képviselő, gyakrabban jut el lakomákba, mint a kerületbe...

* * *

Még majd szedeketek a maliciás kosaramból. Mára elég.

Myskovszky Ernő

PEZZEY J. INNSBRUCK ~ ~ ~ ~ ~ PAN

MYSKOVSZKY ERNŐ

ZSÚR UTÁN * IRTA HOLLÓ
MÁRTON

Késő este lejöttek a zsúrról Béla és Tilda. Ők egy év óta házasok voltak. Béla kocsit akart oda inteni a kapuval szemben levő állomásról, de Tilda megfogta a karját és hízelve ellenkezett:

– Ne! Ne!... Olyan jó volna most járkálni egyet!...

Azért akarta ezt, hogy hosszabb ideig tartson az út hazáig, ámbar Bélának szakvacsorája volt akkor este más tudós ifjú orvosokkal.

– De nagyon itt felejtkeztünk ám kicsiny Tilda, már is elkéstem.

– Jó, jó! Azért még mindig elég korán ér oda!...

Pedig már majdnem tíz óra volt, mert a Nemzeti Színház szép nagy, zsinóros portása intett is éppen a kocsisoknak, s a tiszta, fényes ekvipázsok igazodni kezdtek az előadás végéhez.

Egy kicsit a tavasz is érzett már, s ahogy mentek az aszfalton Tilda, meg Béla, összesímulva bizalmasan, jó volt nekik úgy együtt a lármás szalonélet után. Nem ismertek senkit sem a sok

ember között, a ki szembe jött, még eléjük került, de azért az egyik sarkon mégis neki vágtak a mellékutcáknak, hogy még jobban egyedül legyenek. Jó kedvük volt, ott inkább beszélhettek hangosan, mert csak nagy ritkán jött egy ember kopogva. Legfőljebb a kapuk körül volt egy kis élénkség. Szolgálók leselkedtek, vagy ölelkeztek legényekkel, egy kicsit még fázósan, de epekedve; hanem jöttek a házmesterek papucsban csoszogva, hogy bezárják a kaput és zavarták be a lányokat. Ez olyan szerelmi hancurozás volt, a mi minden nap megújult, s még a télen sem maradt abban egészen. Most, hogy a Muzeumban és a mágnás kertekben serkedni kezdett a gyepek és rügyek is pattantak elő, gyakrabban futkostak le esténként az utcára a cselédek és sűrűbben égtek oda a peccsenyehús a tepséhez.

Tilda is látta a kapuban a lányokat, ahogy elszakítják őket a párjuktól. Azt mondta:

– Szegények!

Béla inkább tréfálkozott:

– Hja, ez az élet! A házmester a kapuval együtt a modern rabszolganők szívét is lezárja.

Tilda ezt jó ízűen megkacagta, s többé nem látta olyan sötétnek a cseléd lányok sorsát. És mivel a kapuk mind be is voltak már zárva, szóba kerültek megint más dolgok. Eszükbe jutott újra a zsúr, a mit ott hagytak és nagyon sok rosszat beszéltek azokra, a kikkel együtt voltak. És minthogy ők még nagyon szerettek inkább kettesben egyedül lenni, hát nagyon rossz intézménynek jelentették ki a zsúrt.

Itt Tildának akadt egy igen szépen megformált bölcsesége.

– Igazán nagy bűnös az a pár csésze tea, a mely annyi nevetséges hiúságot, annyi léhaságot és hamisságot tud egyesíteni maga körül.

– Ezt Dumas se mondhatta volna szebben! – kiáltott fel lelkesen Béla és őszintén büszke volt a feleségére.

Már-már letárgyalták a zsúrt, a mikor Bélának eszébe jutott még valami:

– Igaz, mit is szavalt maguknak olyan nagy hévvel Kardos?

– Mikor?

– A mikor vagy öten-hatan ültek maguk együtt lányok, asszonyok a pálma-sarokban!

Igen, most már tudom. A legújabb divatról beszélt. Azt mondta, hogy ez a mostani sima öltözködés nagyon kihívó...

– Úgy? És ezt fejtegette aztán jó bőven?!...

– Ó igen, mindenféle ostobaságot összefecsegett. Hogy az asszonyok egyre kacérbakká lesznek a mai szecessziós világban. Némelyek úgy mondta, örömmel kapnak a divaton és szándékos célzattal öltik magukra azokat a testhez simuló selyemruhákat, a melyek tökéletesen érvényre juttatják a csipőket. És ezek ismerik is jól azt a hatást, a mit az utcán a férfinépben fölkeltenek. Mások, tapasztalatlanabb nők pedig gondolkozás nélkül követik őket és nem tudják, mit cselekszenek...

Béla hagyta, hogy mindent elmondjon, de egyre jobban elkedvetlenedett. Ez a beszéd nem tetszett neki. Napsugaras déli időben az utcákon, a Belvárosban jártában neki is feltűntek újabban azok a feszes selymek és atlaszok, a melyektől olyan plasztikusan rajzolódnak ki a női idomok. És többször is átfutott már agyán az a gondolat, hogy főképp az utcán mennyi mérhetetlen szentségtörés esik meg millió, meg millió férfit pillantással, a mely rátéved az asszonyra, a szépre, a fiatalra és követi sóváran, éhesen mindannyit, a finomat, az urit, a komolyat is. És ezt még jobban előmozdítja az a sok meghuzódó ujmódi szoknya, a mit csak meg kell emelinteni az asszonyoknál annyira egyforma egyetlen kecses fogással, hogy még veszedelmesebbé váljon. Ez most mind eszébe jutott és szerette volna, ha ilyenekről nem beszéltek volna az ő Tildájának és főképp

ne az a Kardos. Ez a térdig harang-redingotos bankhivatalnok szabad perceiben selejtes célzatú novellaírást művelt, s nyilvánvaló volt, hogy a mikor ilyen tárgyakat vetett fel fiatal nők társágában, akkor csak álszenteskedve az ő irodalmi tanulmányozásait folytatta és bizonyára kifejező stílusban tartotta az előadást. Ha most kezeügyébe kerül véletlenül, nagyon heves számadása lehetett volna vele. Így csak bosszussá tette. Néhány pillanatig hallgatott, majd hirtelen ezt mondta:

– Az a Kardos közönséges fráter, s úri asszony faképnél hagyja, mikor ilyen húrokat penget!

Egy kis idegesség szaladt bele a hangjába, de az asszony mintha nem vette volna észre. Még nevetve felelte:

– Kell is őt komolyan venni, hadd fecsegen!

– De igenis komolyan kell venni és ott kell hagyni!

– Nem lehet azt megtenni úgy egyszerre! Ott hagyni, hogy észrevegyék?...

– Már mért ne lehetne!... Hogy is tud ilyet mondani!... Hát vegyék észre, sőt azért kell elmenni, hogy észrevegyék!...

Lassankint egészen bele lovalta magát az izgatottságba. Igazán senkit sem akart megbántani, legkevésbé az ő kis Tildáját, a kit a szíve egész melegével, szerelmesen szeretett. Hanem tulajdonképpen a Kardos miatt volt izgatott, a ki helyett azonban a felesége volt a közelében. Az pedig most egyszerre elhúzódott tőle, s elsötétült arccal némán ment mellette. Most ez zavarta meg őt még jobban, s kissé keserű lett, a mikor néhány pillanat múlva szemrehányóan megszólalt:

– Persze megint boldogtalanná tettem?...

– Hát minek bánt? – vádolta Tilda.

Erre újra haragudott, de mentegetődzött is:

– Nem bántottam, nem is tudom bántani!... Hányszor mondjam, hogy sohasem bántom!... Mért felejtí ezt el mindig?

Hanem a hangja csak nem tudott meglágyulni, azért Tilda még mindig nem olvadt fel, s fagyos lélekkel ment tovább. Hogy nem szólt, ez végkép sértette Bélát, a miért nem sikerült így a békítés. Ő sokat tartott a férji bölcsességére, s addig azt találta, hogy a felesége lelke olyan hangszer, a min elég könnyen tud játszani. Nem volt egészen tisztában a makacs helyzettel, s a beszédje valami kétségbeesett szavalás lett. Szaggatottan áradt belőle a szó:

– Miért kell nekem annyit magyaráznom magamat? Miért nem érzi, hogy én nem akarok magának bánatot okozni, nem okozhatok magának szomorúságot. Hiába töröm a fejemet, hiába erőlködöm, nem tudom megérteni, hogyan támadhat magában neheztelés irántam. Hogy tehet fel bennem szándékosságot? Igazán, mintha csak minden áron keresné az okot a boldogtalanságra! Mintha csak semmiképen sem akarna elégedett lenni!...

Hiába buzgólkodott, ismét csak rossz úton tévelygett. Tilda hideg, szomorú és néma maradt. Most már neki sem volt szava. És ők ketten, a kik alapjában imádvá csüngtek egymáson, s az imént még a boldogság felhőtlen ege alatt meghitt közösségben törekedtek egy puha fészék felé, komor, kietlen gondolatok és érzések között, idegenül mentek az utcán...

*

Otthon Tilda felcsavarta a villamos lámpát, s a selymes, csipkés, piros ernyőn át barátságos világosság áradt el a hivogatóan kényelmes kis szalonban. Béla levetette magát egy szmirna-szőnyeges pamlagra, az asszony tett-vett valamit, aztán szemben vele leült egy apró karosszékbe. Nem szóltak, csak néha-néha nézték egymást. Béla úr kezdte előbb:

– Nem volna jobb itt ülni?

Ezt mondta és mutatott maga mellé a pamlagra.

– Melegem van.

Ez a kifogás Tildától jött, s rá egy kis gúnyos visszaszívás következett:

– Úgy? . . . Az más. Bocsánat! . . .

Hanem akkor már nedvességgel vonódott be az asszony két szeme, a miért sietve föl is kellett kelnie, hogy a nyitott ablakhoz menjen. Ott kinézett a homályos utcára. Neki már légység fakadozott a szívében, hanem mivel az ura nem mozdult, még egyszer megerősítette a lelkét. Vissza se fordulva biztatta:

– Menjen hát! Hisz késő van, várják!

Béla fölkel, de csak azért, hogy határozatlanul járjon-keljen; közben beszélt is:

– Ez most éppenséggel nem érdekel. Most már egészen mindegy, egy órával előbb, vagy utóbb megyek-e, vagy hogy egyáltalában teszek-e valamit.

Boldogtalan némaságban egy perc mult el, akkor az asszony megfordult, s bánatos arcára ráesett a gyenge vörös világosság. Az ura hozzá lépett:

– Úgy-e mi ketten nagyon mulatságosak vagyunk . . . De hogy is lehet olyan rossz? Milyen képtelen, megalázó helyzetbe sodor! A gyanúsításával nagyon sért!

Azt hitte, hogy most már az igazi hangnál van, szemébe nézett Tildájának, jóakarattal, szelíden, s úgy érezte, hogy most már kell, hogy az asszonya a vállára boruljon és egy szerelmes hangot adjon. De mikor az csak állt tovább mozdulatlanul, lassan megfordult és kiment az előszobába. Vette a felöltőjét és botját, s akkor biztos volt abban, hogy elmegy hazulról, szó nélkül, a társaihoz. Mikor pedig a külső ajtóhoz ért, gyors elhatározással visszafordult, bejött a kis szalonba, oda ment az asszonyhoz, a ki még mozdulatlanul ült, megcsókolta először a kezét, aztán a meleg arcát és végül a forró ajkát. És a forró ajk visszaadta neki a csókot és a csók után az asszony nézett a szemébe sokáig, különös, lélekbe vesző nézés-

sel, végre kitörő, jótékony zokogással lehanyatlott a karjára. Ő fölemelte, s hogy szentséges kien-gesztelődésben szorosán egymáshoz simultak, oktatta visszatért önbizalommal:

– Látja, bízik bennem! Én vagyok az ereje, a támasza, engem nem szabad elvetnie. Mert nekünk nagyon jó együtt és én akármilyen legyek is, a legjobb férj vagyok. Ezt jól jegyezzük meg örökre! . . .

Egy kicsit dicsekedett is már, de Tilda hitte, a mit mond és édes megadással vallotta magát bűnösnek:

– Igen, egy kicsit feledékeny vagyok. Jövőre jól vigyázok majd, hogy soha, soha semmiért sem szabad megharagudnom!

És nedves szemén át boldogan mosolyogva, a folyosóig kikísérte az ő urát, a ki egészen megnyugodva ment már el a szakvacsorára.

A VÉN TEMPLOM * ADA NEGRI

Állsz még vén templom szürke köpenyedben!
Feletted árny és költészet honol...
Hajdanta benned szent imát rebegtem
S most hű fiad eléd zarándokol.

Szelíd szemekkel néztek le a falról
A trecentónak madonnái rég
S időközben, miként a sírhalomból,
Egy pap közelgett lassan arra ép...

Hervadt rózsáknak fonnyadt illatával,
Ibolyaszaggal volt tele a lég
S pihent minden mély hosszú hallgatással
A százados álom ölébe rég.

Halvány mécs égett szüntelen lobogva,
Bús vágyódásként, az oltár felett
S én térdre hulltam a márványlapokra...
Szent volt az álom és a kegyelet.

* * *

Átszellemültem, mikor lánykoromban
A szent regékről szólt az orgona,
S mint rég bölcsőmben, el-elringatóztam,
Hogy szólt a próféta dicsdana.

Átszellemültem, mikor habszeszélylyel
Az első strófák érték lelkemet
És álmodozva tele szenvedélylyel
Úsztam az égi azur-fény felett.

Eltűnt a május, el a drága percek,
A semmítévés — nem jó vissza már...
Eltűntek régen, mint a fecsképár,
A mely víg táncban fel az égbe repked.

Elálmodott napok, ti bűvös éjek,
Még nem feledtelek el titeket!
A panasz vonzza szívemet felétek,
Mint a boldogsághoz, mely elveszett.

* * *

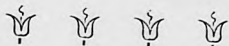
De csak előre!... Szürke küzdelemben
Vetett a sors viharja engemet,
Erős háló fonódott kebelemre,
De nem foná be hívó szememet.

Előre!... Ám a rég meggyötört lelket
A multba hívják lopva, csöndesen...
Óh, tömjénfüst! Bűv-liliomlehellet,
Mely oly gyakorta ért e szent helyen,

Árkádok, gyertyák, zárdacsönd, remények
S ti szellemek, sírotok' elhagyók;
Ti trecentói szűzek, édes szépek,
Kiken az idő fakult színt hagyott:

A mi utamba jött s a mit tevék,
Nálatok értük feledést kerestem
S most boldogan, hogy térdre roskadék,
A gyermekkorról dicsdanámat zengem!

RUDNAI GYŐZŐ

BÖJTI LEVELEK * IRTA ILLÉS H. ZSIGMOND

I.

Budapest, 1898. márc. 1.

Kedves Anyám!

A vasúti étkezőben írom e sorokat. Nem akarok bucsúzás nélkül távozni, de viszont arra sem akarok alkalmat adni Önnek, hogy szándékomban valamiképen megingasson. Ezért választottam a bucsúzásnak ezt a formáját.

Mire Ön levelemet olvassa, a vonat már messzire vitt engem. Messzire vitt *minket*: Réthy Sándort és engemet.

Ha az ismerősök kérdezni találják, hogy hová lett az Ágnes leánya, büszkén mondhatja nekik, hogy elutazott a *vőlegényével*. A vőlegényével!... mert én Réthy Sándornak jegyese voltam már ismerkedésünk első estéjén. Mikor a hangverseny után körülvezetett a teremben, rögtön megvallotta szerelmét és én tudtam, *éreztem*, hogy őszintén szeret. A bál után következő napon már nálunk volt és Ön hidegen fogadta ugyan, de eljött másodszor, harmadszor is. Ez is mutatta, hogy nagyon szeret. Ön nap-nap után ridegebb és durvább lett vele szemben s ez indított arra, hogy megvalljam Önnek viszonyunkat. Azt hittem, hogy gyermekének a boldogsága érdekében legyőzi személyes ellenszenvét. És ekkor következett be az, a mi engem a szökésre készítetett: Ön kiutasította Sándort és megtiltotta nekem a vele való találkozást. Elhiszem, hogy Önt e tettében gyermekeért való túlzott gondosság vezette; de én már nagy leány vagyok és megértem a szerelemre. A szerelmes szív pedig nem tűr bilincseket; az szabadon dobog vagy megszakad. Ön nem akarthatta, édes anyám, hogy az én szívem megszakadjon fájdalomában; hisz Ön lelkének minden vágyakozásával csak az én boldogságomra törekedett!...

Nyugodt, megelégedett lehetett, édes anyám, leánya boldog, nagyon boldog.

Sándorral egyelőre utazni fogunk messzire, messzire, a míg szüleit rábírná, hogy házasságunkhoz beleegyezésüket adják. Reméljük, hogy ez nem fog soká késni.

Csengetnek. Sándor unszol és én sietve végzem levelemet, nehogy lemaradjunk a vonatról. Bocsásson meg, édes anyám, nekem és neki is. Ő nagyon szereti Önt és reméli, hogy nem fogja frigyüinktől áldását megtagadni.

Ha eljön az ideje, hírt adunk magunkról. Kérem, vigasztalja egyelőre az a tudat, hogy végtelenül boldogok vagyunk.

Öleli és kezeit csókolja

leánya

Ágnes.

II.

Konstantinápoly, 1899. márc. ...

Édes jó anyám!

Egy év mult el azóta, hogy elhagytam a szülői házat; egy éve annak, hogy hírt adtam magamról. Egy év alatt sok minden történt, sok minden változott. Nem akarom Önnek, édes anyám, a lefolyt esztendő szomorú eseményeit leírni; Önnek sem okozna örömet, én bennem pedig felújítaná a sok szenvedést. Egy vallomással azonban adósavagyok. Önnek igaza volt, a mikor Réthy Sándortól óvott; nem volt néki velem becsületes szándéka; nagyon csalódtam benne.

A míg tartott a pénze és boldogságunkat a gondnak legcsekélyebb árnyéka sem zavarta, hűségesen kitarított mellettem. Szembeszállt az apai tekintéllyel és nem akart lemondani rólam. De aztán – a mikor elfogyott a pénze, a mikor munkára, kenyérkeresésre kellett volna gondolnunk – akkor kimutatta gyöngeségét! Hiába emlegettem, hogy száraz kenyér mellett is elélek az ő oldalán, hogy varrni, dolgozni akarok én is – egy ideig sopánkodott, fogadkozott, fenyegetődözött, aztán egy szép napon eltűnt mellőlem, ott hagyott a faképnél, idegen városban, ismeretlen emberek között. Nem kapott több pénzt, tehát hazament a tatájához.

Hát nem akarok sokat beszélni arról, a mi azután történt. Egy ideig azt hittem: tudok szépen varrni, hímezni, majd csak kapok valami foglal-

kozást. Ahhoz nem volt kedvem, hogy így szegényen, nyomorultan térjek haza. Közel voltam a kétségbeeséshez, mígnem egy jó ismerősöm fölfedezte — a hangomat. Énekesnő lettem, még pedig az első dalszarnokban, a Concordiában. Erdősi Lujza művészi álnevet vettem fel és naponta elénekelem ugyanazt a nótát, tudja anyám, ugyanazt a dalt, a melyet azon az estén énekeltem, a mikor Sándorral megismerkedtem. Emlékszik még talán rá, hisz otthon elégszer dúdoltam: «Mikor megláttalak . . .»

Ha látná, hogy szeretnek engem itt az emberek; valósággal tombolnak, a mikor a szinpadra lépek. Van egy jó barátom is, a Halib bey; nagyon derék török fiú, egy pasának a fia. Nagyon komolyan udvarol és feleségül is akarna venni. No, de erről majd annak idején.

A mai postával küldtem édes anyámnak száz frankot; tudom, hogy abból a kis penzióból nem igen lehet megélni. Mihelyt újabb pénzt kapok, küldök Önnek is; de Halibnak sincs, sokat lumpolt el a farsang alatt és az öreg pasa, úgy halom, nagyon fukar.

Majd nemsokára megint írni fogok, addig is öleli és csókolja

hű leánya

Ágnes.

III.

Konstantinápoly, 1900.

Forrón szeretett, édes jó anyám!

Két esztendei nyomorult bolyongásom közben meggyőződhettem arról, hogy minden mulandó ezen a földön. Elmulik a mámor, a gyönyör, a boldogság, elmulik a pénz, a szépség és a szerelem is. Elmult minden, csak a gyötrő, fájó emlékek maradtak meg utánuk. Úgy szeretném, ha kitéphetném szívemnek e gyászos emlékeit; olyan boldog volnék, ha édes tudatlanságban újra szóhetném gyermekes ábrándjaimat és kimúlt ideáljaim helyén nem vigyorogna rám egy-egy ijesztő csontváz.

A mult rémekkel van tele, a jelen sivár, a jövő . . .

. . . Köhögési roham fogott el és megéreztem e pillanatban, hogy mit hoz a jövő: *a halált!*

Igen, elmulik ez a nyomorult élet is és eljő helyébe a megváltó halál.

A kórházban írom leveletem. Körülöttem halálos betegek fekszenek. Nap-nap után látom, a mint spanyolfalat vonnak egy-egy ágy köré; valaki kiszenvedett. Alig egy nap mulva új beteg jön a helyébe és hordják, egyre hordják innen a halottakat.

Mikor kerül a sor már én reám? Mikor engedem át én a helyem egy másik pihenni vágyónak?! Irtózatos ez a hosszú haldoklás, Anyám!

Fáradt vagyok. Nehéz a toll . . . Sokat szerettem volna írni . . . Gyónni és bucsúzni akartam. Érzem, hogy nem bírom soká! Röviden gyónok: bűnös, gonosz leány vagyok; bocsáss meg, jó Anyám! Röviden bucsúzom: Isten veled, Anyám!

. . . Megkönnyebbültem kissé, elmult a fojtogató roham. Az ápoló néne itt ül ágyam mellett és azt mondja, jobban vagyok, sőt fel is gyógyulhatok. Óh, ha haza mehetnék! . . . Úgy-e, megbocsátana bűnös gyermekének?

Milliószor öleli és csókolja

hűséges leánya

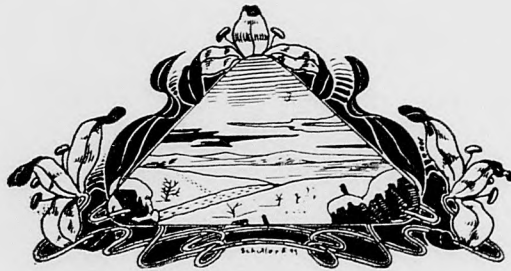
Ágnes.

* * *

És ez a harmadik levél visszajött a konstantinápolyi osztrák-magyar kórházhoz egy rövidke megjegyzéssel: a címzett meghalt.

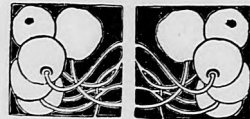
A kórház gondnoka pedig megkereste a könyvében Erdős Ágnes nevét és a mellett is ott találta a rövidke megjegyzést: meghalt.

Mindenki meghalt. Ennek a szomorú levélnek nem akadt gazdája.

✿ RÖVID KIS HISTÓRIA ✿
✿ IRTA BRÜLL ERNŐ ✿

Ő szeretett engem, én szerettem őt, s mi boldogok voltunk. Csak egy körülmény zavarta törvénytelen boldogságunkat, — minden áron törvényessé akarta azt változtatni. A sóhajok csak úgy röpködtek, keverve rejtett célzásokkal, s bús sejtelmek előérzetével. Soh'sem szóltam hozzá még egy rossz szót, nem kötekedtem, nem kiabáltam, a megtestesült jóság magam voltam. De a hogy a sóhajok csak nem akartak megszűnni, neki fogtam az orvoslásnak.

Valamelyik olyan estén mentem hozzá, mikorra nem várt, s épp azért csak igen szerényen terített asztalnál ült. Midőn sóhajva megölelt, így szóltam:

— Hallod csak kicsikém, el tudnál valamit képzelni?

— Már hogy is ne.

— No jó. Hát képzeld el, hogy megesküdtünk egymással. Rajtam frakk és fehér nyakkendő, rajtad meg menyasszonyi ruha fátyollal és mirtuskoszorúval. Ez ugyan nem egészen illik hozzád, de hisz már elköveltünk mi máskor is nem illő dolgokat. A pap kimondotta a végzetes szót, férj és feleség vagyunk.

— Ah! sóhajtott ismét.

— Követtél képzeletemben?

— Igen!

— Nos hát, már elmúltak a mézes hetek, — leszedtük a mézet, — elálmodoztunk, — s most felébredünk. Felráz bennünket álmunkból a durva valóság. Fáradtan, kimerülve, agyondolgozva, s éhesen jövök haza. S te elémbe tálalod ezt a vacsorát.

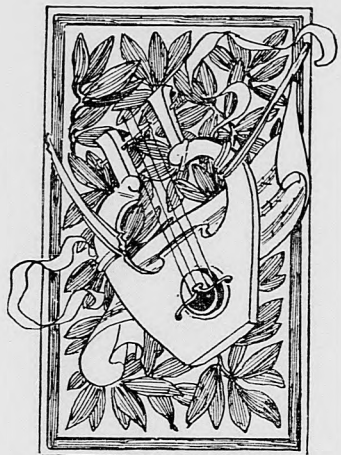
Most már magam is segítségére mentem képzeletének. Nagyokat kiabáltam, s dühöngeni kezdtem. Ő megijedt. Hol a vacsora? — vagy ez volna, mi? — Ezt tálalod fel a férjednek, ki az egész nap törte magát érted? — No, megállj csak! — S megfogtam a tálat és szitkozódva csaptam a földhöz, utána repültek a tányérok, s a boros palack sem kerülte ki sorsát. A rombolás képe tárult elénk. Ő jajgatott, könnyek potyogtak borába, mely lassan folyt végig az asztalkendőn. Hát azt hiszed, folytattam kiabálva, — hogy még mindig a szeretőd vagyok, a ki mitsem kérhet, s mindennel kénytelen megelégedni. Most a férjed vagyok, érted, a férjed, a ki mindent kérhet és semmivel sincs megelégedve. — Ezzel elrohantam.

Azóta egyetlen egy sóhaj sem hallottam tőle.

U szeret engem, én szeretem őt, s mi boldogok vagyunk.

Ford. F. I.

SZINHÁZ

NEMZETI SZINHÁZ

A KIS MARQUISNÉ. Vigjáték 3 felvonásban. Írta: *Meilhac*. Fordította *Adorján Sándor*. Az a művészi decompositio, mely ma a Nemzeti Színháznál uralkodik, bizonyítja a jelen vezetőség teljes tehetetlenségét. Mert, ha ott megvolna a kellő értelem és művészi tapintat, nem fajulhatott volna a dolog oda, a hol ma áll. A Nemzeti Színház, ha nem is olyan nagy kincse a magyar nemzetnek, mint a milyen pótolhatatlan volt a franciáknak a Theatre Français, bizonyára fontos szerepet játszott a magyar főváros kulturális történetében s ez egyszerű oknál fogva jóval több figyelmet, gondot és istápoló erőt várhatott volna azoktól, kik sorsában döntő szerepet játszottak, vagy legalább is játszhattak volna. Milyen magas falra lehetett volna emelni ezt az elsőrangú műintézetet, ha ez *Paulay* után biztosabb, megbízhatóbb kezekbe jutott volna! Sajnos, a fénynek megvan a maga árnya, a mely megjeleni kész akkor is, mikor legkevésbé szeretnők. Így történt most is. Az igazgatóságnak egyes tagoknak felajánlott szerződése a művészekre, de különösen egy-két művésznőre kétségkívül olyan diffamáló volt, hogy nem esoda, ha azok a színház kötelékéből kiváltak, s jobb hazát mentek maguknak keresni. Keresni azt a művészi otthont, a hol nem szorítják korlátok közé a művészi becsvágyat, a hol szabad teret nyerhetnek tehetségük teljes kifejtésére. Oda siettek, hol a művészetet művészetnek veszik s nem szimpla robotmunkának. Majd, ha eljön az ideje, hogy ezek a dezertált művészek, bemutathatják a fővárosi publikumnak azt, a mit tudnak, a mit hosszú évek során keresztül tanultak és elsajátítottak, akkor a Nemzeti Színház böles vezetősége is be fogja látni, hogy mégis csak kár volt ezeket a derék és talentumos művészeket olyan könnyű szerrel elbocsátani; de már akkor keső lesz. *Jászay* után *Csillag*! Igazán érthetetlen!

Mintha egyenesen arra utaznának, hogy a fának legékesebb lombjait letépjék. És az a vezetőség, az a — most még — szuverén szellem, mely erre képes — tanujelét adta korai halálának. Mert hiába! A főváros nem nézheti ezt a művészi elfajulást, ezt a despotismust, mely ilyen válságos helyzetbe juttatta a Nemzeti Színházat. A színházi autonomia rossz kezében van. Igaz, hogy a jelenlegi igazgató a szezon végén megváltik állásától, de ezzel a színház ügye, kivált jövője se hogy sines még rendezve. Mi lesz a jövőben? Ki veszi kezébe a gyepelőt, hogy más irányba terelje a színház megbokrosodott lovait? Azt mondják, a vezetőségpártiak, hogy a gyepelő rongyos és hibás volt. Dehogy! Ellenkezőleg. A gyepelők kifogástalanok voltak. *Paulay*nak legföltettebb kinesét képezték s ő bizonyára mocsoktalanul és teljes épségben adoptáltatta utódjára. Am utódja nem értett hozzá. Kezei gyengék voltak ez erős szerszámmal. És most hogy ő is távozik — csak reménytelenül tekinthetünk a jövő elé. Mert azok, a kik hivatva volnának a színház igazgatására — szabódnak elfoglalni az igazgatói állást, sőt még a fiatalabbak is, kik némileg arra az állásra volnának predesztinálva — nem tartják dicsőségnak első műintézetünk élén állani. Ennyire süllyedt tehát a Nemzeti Színház! Bizony, bizony mondom nektek, kik forrón csüngtetek vala a Nemzeti Színházon, pusztulás és rombolás léssen az úr és kő nem marad kövön! És esodálatos. Ilyen sajnálatra méltó viszonyok mellett egy új nemzetiről ábrándoznak. Minek? Hogy még fejlődésében vigyék oda azt a beteg szellemet, melyet már csirájában meg kellett volna fojtani? Hisz próbálták is. De sikertelenül. Most meg már csak arra kell várni, míg szép csöndesen magától kimulik. Ez az utolsó vigaszunk.

Eszteendőik során keresztül láttuk már ezt a haldokló szellemet, mely ma már a legkétségbejebb agoniában szenved és nézünk reménytelenül. Hiába volt minden igyekezet. Kárba vezett minden fáradság. Ezen a kóron segíteni nem lehetett. — A beteg szellem makacs volt. Újításról mit sem akart tudni, sem hallani. Nem érezte meg az új idők fris fuvalmát s mikor talán már észrevette, az meggyilkolta szervezetét. — Míg a külföldön a realizmus hangosan kiabált már, addig nálunk idehaza még csak a gúgyögését se akarták hallani; különösen pedig nem a Nemzeti Színháznál! *Sudermann* a Népszínház fedezte fel nálunk. A *Sodoma pusztulása*, a *Becsület* — ott került színre. Szintúgy a *Bübos paesirta*. *Langmann* hatalmas drámája, *Bartel Turazzer* megint csak a Népszínházban látott napvilágot. *Hauptmann* *Krecsányi* mutatta be a fővárosi publikumnak. *Voss Evája*, mint első magyar *Voss*-fordítás Győrött hozta izgalomba a közönséget. És ezalatt mit tett a Nemzeti Színház? Színre hozott *Megboldogult*-akat, boldogtalanokat és nemrég mosolyogva nézte, hogy a *Magyar Színház* színre merte hozni a *Hannelet* és az *Iffjúság*-ot. És ilyen nevetséges viszonyok mellett még

van valaki, a ki pártjára mer állani a színháznak? Nevetséges! Ott, a hol a fent említett, csak töredékes, kimutatás alapján, nem tudtak hírt venni a realisztikus irányról, arról az irányról, mely a mai beteg társadalom egyes rétegeiből merítette az alapját s egy-egy darabban egy-egy képet festett a jelen társadalom viszonyairól; ott, a hol évek multán hozzák csak színre Hauptmann, Sudermann, Vosst, és olyan előadásban, hogy még a mesterművek is törpéknek látszanak — ott rossz a talaj, a melyből áldás nem fakadhat.

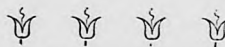
Most is, a helyett, hogy színrehozták volna *Cyrano de Bergerac*-ot, mely bejárta az egész művelt világ színpadjait, elő hozakodnak *Meilhac* egy elavult, banális darabjával, mely, nem tagadjuk évtizedekkel azelőtt hálás feladat lehetett, ma azonban semmi hatást nem kelthet. Az a rafinéria, melylyel a darab dolgozik, rég elkopott s ma nincs olyan színházi látogató, ki át nem látna a szerző hiányosan rejtett, mesterkelt és nevetséges furfangjain. Meilhac, ki Halévyvel nem egy ügyes darabot írt, bizonyára igen szellemes ember volt, — a maga korában. Ötlet ma már laposak. Espritje elévült. Miután pedig Meilhac nem klasszikus szellem — maradandót se alkotott. Időszaki, koreMBER volt, ki nem dolgozhatott a jövő nemzedék számára. Vannak írók, költők, kik dolgozataikban, verseikben igen ügyesen tudják koruknak egy-egy érdekes mozzanatát megörökíteni, azt keilő mezbe öltöztetni, de képtelenek arra, hogy munkájuknak megadják azt a klasszikus formát, mely megóvjá a korai elporlástól. Meilhac a klasszicizmus helikonjájá nem tudott föl-emelkedni. Olykor-olykor látta is a csúcsát — messziről. Közvetlen impressziót azonban nem tudott róla szerezni. A kis marquis-néjában látjuk az ügyes drámaírót, ki ért ahhoz, hogy mint kell egy darabnak az alapját megvetni, hogy kell a személyeket a megfelelő milieube beállítani, de nem értett ahhoz, hogy egy darab esontvázához megtalálja az oda illő test élő anyagát. A forma jó, de rossz a tartalom. Egy serleg, melynek az a bibéje, hogy lyukas. A habzó nedűt gyorsan kell élvezni, míg az egész ki nem folyik. Ha legjobban esnék, akkor vesznék észre, hogy a serleg már üres. — Az első felvonás első felében igen ügyesen indul, szépen, kellemesen; a második felében beáll a esökkenés, a finoman odaállított milieu durva vonásokba vész; a vígjáték bohózáttá fajul s a második felvonásban teljesen alapul. Egy igazi drámaíró kezében mi mássá fejlődött volna a cselekmény! De így színtelen. A magva se a legszerencsésebb gondolat. Férj és feleség egy szép napon észreveszik, hogy egyformán unalmasak és egyiknek terhes a másik jelenléte és fordítva. Elhatározzák, hogy elválnak egymástól. Az asszony egyik udvarlójában vél vigasztalást találni, s tőle várja a szebb jövőt. Ám, mikor ez utóbbi megtudja azt, hogy az asszony szabad és kész hozzá feleségül menni — az udvarló arca elfanyarodik s hévvel magyarázza az asszonykának, hogy

az ilyen lépés mégis csak rút dolog. Erre az asszony észre-tér. Visszautazik a marquishoz s bocsánatot kér tőle, hogy eddig nem érdeklődött iránta, sem tudományos munkássága iránt, ellenben megígéri, hogy ezentúl kedvben fog járni és örömet fog neki szerezni jelenlétével. Férj-feleség aztán kölcsönösen megbocsátanak egymásnak és a darabnak vége van. Ennyi az egész. A dialógok elég gördülékenyek, de maga a darab sivár, üres. Az éleek is kopottak. Pl. a marquis malagával kínálja vendégét; ez írni akar, de nem lévén írónja, a marquistól kér egyet kölcsön, ez meg átadja a tálcát vendégének, kiveszi az írót, át akarja nyújtani, de vendége, kezében lévén a tálcá, nem veheti át. A marquis végre rájön a helyes ötletre. Az írót vendége szájába dugva, átveszi a tálcát s így aztán az írást lehetővé teszi. — Az ilyesmi erőltetett. Mindenkinek az jár az eszébe, hogy a marquis a poharas tálcát miért nem teszi le az asztalra, vagy a kandalló párkányára. És még számtalan ilyen kierőszakolt szellemeskedés piperézi a darabot.

Magáról az előadásról sok jót mondhatunk. *Csillag* a címszerepben egyenesen fenominális volt. A művész alakításával csak azt akarta bebizonyítani, hogy milyen kár, hogy az ilyen talentumot közönyös hidegvérrel bocsátják szélnek. Minden jelenetében egy-egy brillians művészetet mutatott be. A szavai, melyek megtalálták a helyes tónust, gondolkozó főről tettek bizonyosságot. Midőn gondolkozik — szinte belátunk elméjébe, annak műhelyébe, hol a gondolatok támadnak. Az érzelmeknek olyan kifejtett skáláját bírja, mint senki más pályatársai közül. A hideg érzelemből a csapongóba, a szertelenbe tévedni, nála pillanat műve. A hangulatnak igazi mestere. Beszéde, taglejtése, mozdulatai, úgy hatnak a hallgatókra és nézőkre, mint egy tűncekeny álom, mely, hogy elszáll, elvsi magával impressziókat is, hogy otthon újra visszahozza. *Nádai*, mint marquis régi alakításait közelítette meg. *Dezső* nem volt elég temperamentumos udvarló. Nagyon számítóan játszta a kivénhedt gavallért. Alakítása nem volt elég közvetlen. Viszont, ott, hol meglegség kellett, helyén volt. A többinek kis szerep jutott. A rendezés jó volt.

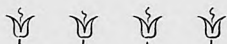
És ezzel az előadással a Nemzeti Színház megint csak bebizonyította, hogy van egy fényes színészgárdája, melyre a világ első színpadjai is büszkék lehetnének, de a mely művészeket képtelen illő módon és megfelelő keretben foglalkoztatni. Ha ilyen közepes darabból is ilyesmit tudtak fabrikálni — mit nem tudnának csinálni egy igazán jó darabból.

Klakör.

IRODALOM

Két verskötet. VÁNDOR-FELHŐK. Irta: *Feleki Sándor*. Lampel Róbert kiadása. Ára: 3 korona. MESEK A VALÓSÁGRÓL. Irta: *Sas Ede*. Singer és Wolfner kiadása. Ára 2 korona 40 fillér.

Feleki Sándor már évek óta irogatja a verseket. Ez ideig többnyire idegen költők apróbb költeményeinek átültetésével tette nevét ismertebbé. A fordított poémákban bár kevés volt a művészet és a lendület, de formailag elég ügyesek voltak s ha nem is adta híven vissza az eredetit, gyakran elfogadhatót nyújtott. Igaz, hogy a fordított vers akkor válik széppé és becsessé, ha a mellett, hogy az eredetinek formáját, gondolatát és költői báját híven vissza tudja adni — a fordítónak saját költői egyességét is magán viseli, mely a verset mindig be tudja vonni a maga, a szemnek jól eső zománcával. Feleki nem hivatott poéta-lélek. Fordításai elárulták, hogy csak egy ügyes dilettánsal van dolgunk. Bár vannak poéták, kik a fordítás terén gyengék, ám eredetiben nem egyszer első rangúak. De fordításaikban, ha formailag olykor gyengék is — a gondolat helyes és közvetlen visszatükrözésével költői hivatottságukat bizonyítják. Feleki fordításai külsőleg tetszetősek, de tartalmilag lényeges hibák, kifogások alá esnek. Mint eredeti poéta, a dilettantizmus nála még jobban szembeötlő. Alig akad a kötetben egyik vers, mely nagyobb szárnyalással, nagyobb lendülettel volna megírva. Ott is, a hol a hév magával ragadja — cserben hagyja a gondolat s csak üres strófákat kapunk. Igaz és nem akarjuk szerzőtől elvitatni, hogy kötetét elég csinos külső formába öltöztette. Még *Arany János* költeményeit se illusztrálták ilyen pazar fényvel. Bár az illusztráció sem menti a versek gyengéit. Ha szép a vers, maga illusztrálja legszebben a kötetet. Az illusztráció csak úgy van harmóniában a verssel, ha ez utóbbi teljesen kifogástalan. Más különben az olvasó nem fogja elős-

merni a vers szépségét, de dicséni fogja a rajzoló, festőt s a szerzőtől kívánt hatás épen megfordítva hat. S belátja, talán későn, hogy legjobb is lett volna a rajzokat elhagyni. Így a közönség nem talált volna más kárpotlást s higgadtan elmondhatta volna bírálatát, véleményét az illető poéta költői tehetségéről. Ám az illusztrációk megvesztegetnek s az ítélet se válhatik teljesen igazzá. Így állunk a Feleki kötetével. Olyan szép formában látott napvilágot, hogy tartalmában, ha nem is találunk, de találni akarunk jó dolgokat, már csak azért, hogy pártfogásba vehessük az illusztrációkat. A 200 oldalú vaskos kötetben lapozgatva, a kritikus szem azonnal észre veszi a a csinos külső formát. Rímei olykor briliánsak, hangzatosak. Szinte kár értük. Olyan szép verseket lehetne a rimekhez hozzáfarni. Meglátszik valamennyi versén, hogy buzgón kutatta a régi remekirókat, úgy a hazai, mint a külföldieket s ezek hatása csaknem minden poémáján érezhető. Az *öreg doktor* (nem vén doktor), egyenes kopijája *Petőfi öreg koresmáros*-ának. Ennyire nem szabad az utánzásnak mennie. Mert Petőfi mellett eltörpül sok-sok *iga*: tehetség is. Feleki pedig jóval gyengébb ahhoz, hogy Petőfinek még csak közelébe is férközzék. Az öreg koresmáros-ban Petőfi annyi hangulatot, tájfestést, szeretetet és gondolatot visz bele, mint amennyi Feleki egész kötetében se képes felmutatni. Legkedvesebb madara a csíz. Másnak a csalogány, fecske. Különb ez izlés dolga. A poéták a csalogánynak szokták megadni az elsőbbséget. Egyébíránt lehet, hogy a csízhez szerzőt személyes érdek fűzi. A szegény madárkának nincs ép legjobb dolga. Akkor kénytelen dalolni, mikor legszivesebben elbujna a levelek közé, csakhogy ne lássák.

Téli dal.

Ólom színű Bágyadt ég, Förgeteges Hideg ég.	Csak zord vihar Töri meg S cserje, bokor Megremeg.
Milliónyi Hópehely. Nincs egy száraz Pusztá hely.	S megszólal a Czínke, <i>csíz</i> . «Nincsen kenyér, (jó módú.) Nincsen víz.»
Mindent beföd Köd lepel Eltűnt a nap Alig kel.	Jó emberek Adjatok Egy-egy morzsát Egy magot.
Fent a légben S földön lent, Halált hozó Örök esend.	Ha megérjük A tavaszt, Visszaadjuk Dalban azt.

Így rotnják a tavaszt. És ilyenkor az későn jelentkezik csak. Akkor is rövid életű. Egyszerre nyár lesz. — Nem, nem! Ez nem

poézis. Ott, hol tájat ír le, színtelen, monoton. Festésében nem nyilatkozik meg a megfigyelés ereje. Látóhatára szűk. Képzeli tehetsége nincs. Így aztán a kötetnek tulajdonképeni irodalmi becsé alig van. És ilyesmit nem lehet elsajátítani semmiféle rímfaragás révén sem.

A másik poéta, kinek kötete előttünk fekszik, *Sas Ede*. A Meséi a valóságról egy talentumos költő igaz megnyilatkozásai. Azt, mit a szerző gyermekkorában hallott mesélni, azokat a tündér-regéket ma jelen kötetében modern viszonyokra alkalmazva, újra megjeleníti előttünk. Találkozunk *Hamupipókéval*, *Piroskával*, kit nem esz meg a farkas, de Piroska kész az ordast (a férfit) megenni; találkozunk Hófehérkével is. Mind e mesék az előadás közvetlenségével, a gondolatok néhol nyers, de igaz erejével hatnak. Sasnak jó megfigyelő szeme van. A dolgokban megtalálja a fontosat s azt hámozza ki belőle. Versei színesek, megkapók, eleven hangjuk kellemessé teszi az előadás modorát. A *Velencei-cyklusban* szerző rajongását énekli meg Velence iránt, melyet már gyermekora óta szeret. Látja benne a régi Velencét, melyet az új kor, a modern áramlatok teljesen kivetkőztettek egykori nimbuszából. A külső impresszióknak hamar tud formát találni. Ilyen a következő vers.

Szegény emberek.

Nyomorult koldus áll az utca sarkon,
Úgyet se vet rá fényes, büszke úr,
Kopottan ballag szürke, öregasszony —
S alamizsnáért a zsebébe nyúl.

És köny csillan meg a koldus szemében
S a halvány pénzdarabka lepereg:
«Hm... el is vesznénk, koldusok mi, éhen,
Ha nem volnának szegény emberek».

És ilyen a többi vers is. Nincs egy se az egész gyűjteményben, a mely banális volna. Az, ki a poézis iránt fogékonysággal viseltetik, vegye meg Sas Edének a kötetét, mert a benne elrejtett versekben igaz gyönyörűséget fog találni. —us.

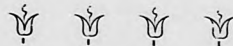
KÉPES BIBLIA. Az ó- és az új-szövetség történelme 50 képben. Irta *Hock János*. Ára 4 korona. Az egyházi irodalom terén a kiváló egyházi szónok neve bizonyára elég garancia arra, hogy legújabb bibliáját is nyereségnak tekintsük a keresztény közönség számára. Am *Hock János* bibliája nem ezekkel az igényekkel lép föl, mint a nagy képes biblia, mely annak idején úgy tartalmi színvonal, mint külső kiállítás dolgában, szenzációja volt a könyvpiacnak. Az új biblia a publikum szélesebb rétegei számára készült; fő alkotó részei a képek s a szöveg csak arra való, hogy megértesse, magyarázza a régi nagy mesterek pompásan reprodukált illusztrációit. Így terjeszti *Hock János* az ő művészeti propagandáját a leghálásabb ter-

renumon: a lelki oktatás terén is, hol a szívek talán még fogékonyabbak a művészi hatások iránt. Így segíti az ízlés és művészi kultúra fejlődését a hit és a vallás erejének, hogy viszont a művészet segítségével megismertesse és népszerűsítse a vallási igazságokat. A *lett* propagandájához, melynek ő oly lelkes harczoja, valóban szépen simul ez a kettő: vallás és művészet; a magyar közönség hálás lehet ezért a hármaskör munkájáért. Még csak azt jegyezzük meg, hogy az új biblia, melynek képei és egyszerű magyarázatai akár a köznéppel is teljesen megértetik a biblia történelmi eseményeit, az *esztergomi főegyház-megyei hatóság által* lett felülvizsgálva és engedélyezve, olesó árát tekintve, a legnagyobb elterjedésre számíthat. Megrendelhető 4 koronáért a *Képes Biblia* kiadóhivatalában (V., Hold-u. 21.) de kapható minden könyvkereskedésben is.

A MAGYAR KÖNYVTÁR most megjelent számai közül a legérdekesebb tán a 158-dik, mint a mely Petőfi munkáinak föl-szabadulása — ez év január 1-je — óta az első Petőfi-kiadás, a mely nem az eddigi kiadónál lát napvilágot. A «M. K.» Petőfi-kiadása főképp az iskolákra való tekintettel készült: erre vall műfajok szerinti beosztása is, melyet Bánóczy József tervezett, erre vallanak az egyes füzetekhez készült bevezetések és jegyzetek is. Az említett 158. szám Petőfi *Családi Verseit* adja, Színnyei Ferenc szerkesztésében, négy sikerült képpel. Egy másik illusztrált füzet is napvilágot látott a «M. K.» ez új sorozatában: Rudyard *Kipling* híres «*Dsungel-könyve*», melynek elbeszélései közül most az elsőket teszi közzé, igen jeles fordításban, *Mikes Lajos*. «A kis Maugli története» és «Kaa vadászata» kétségtelenül az újabb szépirodalom legszebb alkotásai közé tartoznak. — Ugyancsak *Mikes* fordította le *Wells*-nek egyik legérdekesebb művét, «Az időgép»-et, *Wells* e munkája méltó versenytársa a «*Világok Harczá*»-nak. — A magyar irodalom régi klasszikusainak sorozatát *Pázmány Péter* ragyogó stílű *Kempis*-fordításával folytatja, még pedig egy kiváló szakembernek, *Bellaágh Aladárnak* rendkívül gondos kiadásában. A ritkább szók, a nehezebb kifejezések mind meg vannak benne magyarázva. *Kisfaludy H.* válogatott vig elbeszéléseit bevezetéssel ellátta *Bánóczy József*. *Tollagi János* és *Sulyosdi Simon* történelmi bizonyítványt igen kapósak lesznek. — A 150. sz. a legszebb magyar népdalok egy ügyes anthológiáját adja *Kováts Antal* szerkesztésében.

A Magyar Könyvtár régen bebizonyította, hogy méltó arra, hogy a német *Reklam*-mal versenyezzék. És ha a vállalat bár most is kezdetén van még, már is tanujelét adta életrevalóságának. — Az egyes füzetek megrendelhetők a *Wodianer-cégnél*.

AZ ÉLETTÁRS * SZINMŰ EGY FELVONÁSBAN

IRTA SCHNITZLER ARTHUR * FORDÍTOTTA FRIDRIK IMRE

(2. folyt.)

(A színházakkal szemben kézirat.)

Róbert. Bizonyára így történt. Ő többet beszélt erről önnek, mint a mennyit ön nekem el fog mondani, — én rám való tekintettel nem szükséges leveleket eltüntetni. Az én számomra nincsenek meglepetések és felfedezések. De mit is akar tulajdonképen. Ha jól meggondolom, az ön viselkedése megindító. Benne szeretne hagyni vagy jobban mondva, bele szeretne kergetni abba a téves hitbe, a melyben sohasem voltam. Tudom, hogy én őt régen, régen elvesztettem. (Mindig izgatottabban.) Vagy azt hiszi, hogy én úgy képzeltem, hogy Eveline abban a pillanatban, mikor mi eltávoztunk egymástól, lezárta a maga életpályáját? — Hogy hirtelen öreg asszony lett, mert engem elhagyott vagy én elhagytam őt. Sohasem hittem ezt!

Olga. De Róbert, . . . egyáltalán érthetetlen előttem — miként támadtak önben ezek a hiedelmek?

Róbert. Tudom, kitől vannak ezek a levelek, nem az önéi azok. Tudom, hogy van valaki, a ki ma sokkal sajnálatra méltóbb, mint én, — valaki, a kit szeretett és ez vesztette el őt mostan, nem én, — nem én. A mint látja, mindez velem szemben teljesen felesleges volt, — csakis arról a másíkról lehet szó.

Olga. Ön rettenetes egy tévedésben van.

Róbert. Kérem, Olga, hagyja már el! Mert még megtörténhetnék, hogy végül is ragaszkodnám ezeknek a leveleknek elolvasásához. (Olga mozdulatot tesz.) Nem fogom megtenni, Olga. Elfogjuk azokat égetni, mielőtt ő megérkezne.

Olga. Ön ezt akarja cselekedni?

Róbert. Igen. Mert ez volt a szándékom már az Ön idejövetele előtt is. Belehajítottam volna a tűzbe ennek az íróasztalnak az egész tartalmát, a nélkül, hogy megnéztem volna.

Olga. Nem, ön ezt bizonyára nem tette volna.

Róbert. Nem kell, hogy magának szemrehányást tegyen. Talán jobb így, hogy mindent tudok, a nélkül, hogy csak egy tekintetet is vetettem volna mindezekbe. Legalább tisztán látok, — s

utóvégre tulajdonképen ez az egyedüli, a mit az élettől kérnünk szabad.

Olga. (Komolyan.) *Önnek* többet szabadott volna kívánnia.

Róbert. Régebben valamikor, s akkor nem is kértem hiába. De most? — ő fiatal, én öreg voltam, — ennyi az egész, — hisz minden más embernél értenők, a miért nem én nálam?

(Ebben a percben a távolból a vonat füttye hallatszott.)

Olga. (Összerezzem.)

(Szünet.)

Olga. Ne fogadja el őt holnap reggel előtt, kérem.

Róbert. Azt hiszi, hogy nem vagyok nyugodt? Azt hiszi talán, hogy én —? Most még csak egyet óhajtok: Neki *sohasem* szabad megtudnia, hogy én ismerem a történeteket. — Minden szavamból olyasvalamit vélne kiérezni, mint megbocsátást vagy nagylelkúséget, s én ezt nem akarom. Erről nem lehet szó. Én őt sohasem gyűlöltem — nem is gyűlölöm — itt semmi ok a gyűlölködéésre, semmi a megbocsátásra — nagyon is jól értem. *Ehhez az emberhez* tartozott — ez a dolog lényege. Ne zavarja meg gondolkodásunkat a külső körülmények hatalma. Hozzája tartozott, nem én hozzám. És nem is tarthatott volna ez már sokáig így —.

Olga. Kérem Róbert, ne fogadja őt ma este.

Róbert. Ön nagyon jól tudja, hogy ő elkíváncozott tőlem —.

Olga. Honnan is tudnám?

Róbert. Mert bizalmával ajándékozta meg önt.

Olga. Óh nem.

Róbert. Hát akkor honnan tudta, hogy hol vannak ezek a levelek?

Olga. Egyszer véletlenül épp akkor érkeztem, mikor egyet — tőlem —. Nem akartam semmiről sem tudni — hanem —.

Róbert. Hanem kellett, hogy egy bizalmasa legyen és ön nem bujhatott ki ez elől. Mindez egészen világos előttem. Nem, nem tarthatott

volna ez még sokáig így. Azt hiszi, nem láttam, mint szégyenlik mindketten hazudozásukat, — hogy mennyire szenvedtek? Hisz óhajtottam már, vártam azt a pillanatot, a melyben eljönnek majd hozzám, s kérni fognak: Bocsáss bennünket szabadon — miért nem volt elegendő bátorságuk? Miért nem szóltam én hozzájuk: Távozzatok hát, nem tartalak fogva benneteket —. De mi mindnyájan gyávák voltunk, ők is, én is. Ez volt az esztelenség tőlünk. Mindig arra várunk, hogy kívülről jöjjön valami, a mi megoldást hozzon abba, a mi tarthatatlan, — a mi felment bennünket a fáradságtól, hogy becsületesen viselkedjünk egymással szemben — és nem egyszer el is érkezik ez a más valami, — a mint minálunk (Kocsizörgés. Rövid hallgatás. Olga nagyon megindult, Róbert szándékos nyugodtsággal tovább beszél) és be kell vallanunk, hogy ez mindenestre előkelő egy befejezés.

(A kocsi megáll.)

Olga. Ön el akarja fogadni?

Róbert. Ne lássa ezeket a leveleket —.

Olga. Hadd távozzam, majd én magammal viszem őket.

Róbert. Itt ezen a lépcsőn át —.

Olga. Hallom lépteit.

Róbert. Úgy a kerten keresztül jött. (Kiveszi a leveleket Olga kezéből, s gyorsan fiókjába zárja.) Maradjon! Már késő. (Künn léptek hallatszanak. Alfréd hirtelen belép. Sötét utazó-ruha van rajta. Olga láttára kissé elfogult lesz.)

Róbert (elébe akar menni, de két lépés után megáll, s bevárja.)

Alfréd (kezet szorít vele, azután Olgához megy, s kezét nyújt neki.)

(Rövid ideig tartó hallgatás.)

Alfréd. Erre a viszontlátásra nem mertünk volna gondolni — úgy-e bár?

Róbert. Te nem is időztél a városban?

Alfréd. Természetesen. Ha még ma nálad akartam lenni, — s kellett nálad lennem. (Olgához.) Borzasztó — borzasztó — de hogyan is történt — hisz még semmit sem tudok — csak egy szót, kérlek.

(S miután Róbert nem felel.)

Olga. Egészen hirtelen történt.

Alfréd. Tehát szívszélhűdés.

Róbert. Igen.

Alfréd. Minden előjelek nélkül?

Róbert. Minden előjelek nélkül.

Alfréd. És mikor? — Hol?

Róbert. Tegnapelőtt délután, midőn a kertben sétált. A kertész látta mint esik össze — a tó mellett — kiáltására lerohantam, de mire odaérkeztem, már késő volt.

Alfréd. Szegény, drága barátom! Mennyit kellett szenvedned! szinte felfoghatatlan — az a viruló — fiatal —.

Olga. Talán a legszebb sors.

Alfréd. Sovány vigasztalás.

Róbert. Elkésve kaptad meg táviratomat úgy-e?

Alfréd. Igen — különben már ma reggel itt, lettem volna. — Persze, ha előérzetek léteznének, már előbb kellett volna haza sietnem.

Olga. De ilyenek nincsenek.

Alfréd. Valóban. Éppen olyan nap volt, mint a többi, csak még lehetőleg tisztább, vidámabb mint rendesen.

Róbert. Vidámabb mint rendesen —.

Alfréd. Most természetesen úgy érzem. — Kivitorláltunk a tengerre, azután a hús esti légben elsétálgattunk a part mentén.

Róbert. Elsétálgattunk?

Alfréd. No igen — már egy nagyobb társaság. — És mikor megérkeztem szállodámba, még vagy egy negyed óráig az ablakból néztem ki a tengerre. Csak azután gyújtottam világot — s ott találtam az asztalon a táviratot. Óh — (Szünet. — kezét szeme elé tartja, Olga megfigyeli Róbertet, a ki maga elé néz.)

Alfréd. (Kezét lebecsátva.) Hisz ez (akadozva) az ő szobája.

Róbert. Igen.

Alfréd. Mennyit is ültünk itt az erkélyen. (Megfordul, kinéz az utcára, s meglátva a temető falát, összerenzen.) — Ott?

Róbert. (Fejével int.)

Alfréd. Holnap reggel együtt fogunk odamenni.

Róbert. Akkor mindjárt magad viheted majd ki koszorúdat — éppen most hozták —.

(Szünet.)

Alfréd. És mihez szándékozol a legközelebbi jövőben fogni?

(Folyt. köv.)

BERLITZ-SCHOOL

NYELVISKOLA FELNÖTTEK RÉSZÉRE

VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 17. SZ.

Beiratkozás minden időben. Prospectusok ingyen és bérmentve.

FORDÍTÁSOK ELVÁLLALTATNAK

HIRDÉTESEK

a „MŰVÉSZVILÁG”

részére elfogadtatnak a

kiadóhivatalban

BUDAPESTEN

VI., Podmaniczky-u. 1.

FOGAK

4 koronáért, a nélkül, hogy a gyökret le kellene távolítani, szájpaddal s a nélkül is (hidmunka). Foghuzás fájdalom nélkül (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. Fogkoronák gyökerekre illesztetnek. Fogorvos dr. NEUFELD, Kossuth Lajos-utca 14. — Vasár- és ünnepnapokon délután 4 óráig.

HAHN J. KÁROLY

úri divat-üzletében
VI., Teréz-körút 10. sz.

a lelegegánsabb és legdivatosabb úri divat-cikkek jutányos áron kaphatók.

ELSŐRENDŰ HAZAI GYÁRTMÁNY.

Mégis csak legjobb a
FIUMEI
csokoládé és cacao
KAPHATÓ MINDENÜTT

CIMBALMOT

pedálos, barna vagy feketében, kitünő erős, csengő hanggal, három évi jótállással. Bolti ár 300 korona, nálam 150 koronáért kapható a készítési telepen

Budapesten, VI., Nefelejts-utca 43.

JEGESI GÉZA
műokleveles cimbalomkészítő

Alapos tanítást is elvállalok havonta 16 koronáért. Árjegyzéket bérmentve küldök.

